

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

Rīgā 2019. gada 28. novembrī

Nr. 288

Saeimas priekšsēdētājam
Inārai Mūrniecei

Ministru prezidentam
Arturam Krišjānim Kariņam

Ļoti cienījamā Mūrnieces kundze!

Augsti godātais Kariņa kungs!

Atbilstoši Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 69. panta prasībām oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” esmu izsludinājis Saeimas 2019. gada 13. un 14. novembrī pieņemto likumu “Par valsts budžetu 2020. gadam”, likumu “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2020., 2021. un 2022. gadam” un ar 2020. gada budžetu saistītos likumos.

Izsludinot šos likumus, vienlaikus vēlos vērst Jūsu uzmanību uz nepieciešamiem uzlabojumiem budžeta un budžeta likumprojektu paketes veidošanā un apspriešanā Saeimā.

I

Saeimas 2018. gada 13. decembrī pieņemtais Veselības aprūpes finansēšanas likuma pārejas noteikumu 11. punkts paredz valsts finansējuma pieaugumu veselības aprūpes darbinieku darba samaksas paaugstināšanai un arī konkrētu finansējuma apmēru šim mērķim 2020. gadā.

Lai arī valsts budžets 2020. gadam paredz valsts finansējuma pieaugumu veselības aprūpes darbinieku darba samaksas paaugstināšanai, tomēr attiecīgais pieaugums nesasniedz Veselības aprūpes finansēšanas likuma pārejas noteikumu 11. punktā solīto.

Ministru kabinets, iesniedzot Saeimai izskatīšanai budžeta likumprojektu paketi, nepiedāvāja grozīt Veselības aprūpes finansēšanas likumu, to saskaņojot ar valsts budžetu 2020. gadam. Tāpat Saeima, pieņemot valsts budžeta likumu 2020. gadam, to nesaskaņoja ar Veselības aprūpes finansēšanas likumu.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka likumdevējam ir pienākums nodrošināt tiesību sistēmas iekšējo saskaņotību un harmoniju. Likumdevējam, pieņemot jaunu likumu, vienlaikus pašam no tiesību sistēmas ir jāizslēdz tādas citu likumu normas, kas nav saskaņotas vai ir pretrunā ar jauno likumu (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 3. februāra sprieduma lietā Nr. 2011-11-01 12. punktu*). Likumdevējs nav atbrīvots no pienākuma ievērot Saeimas kārtības rullļa 111. panta otrās daļas prasības arī budžeta likumprojektu paketes izskatīšanā (*sk. turpat 16. punktu*).

Demokrātiskā tiesiskā valstī visupirms pašam likumdevējam ir jāievēro un jāpilda likumi, arī tie likumi, kurus likumdevējs pats ir pieņēmis (*sk. Satversmes tiesas 1999. gada 1. oktobra sprieduma lietā Nr. 03-05(99) secinājumu daļas 1. punktu*). Likumdevējam likumdošanas procesā ir jāvairo iedzīvotāju uzticēšanās tiesību sistēmai un valstij, radot pārliecību, ka tā pieņemtie likumi nodrošina taisnīgumu (*sk. Satversmes tiesas 2018. gada 12. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2017-17-01 21.3. punktu*).

Negrozot paša pieņemto Veselības aprūpes finansēšanas likuma pārejas noteikumu 11. punktā solīto, bet vienlaikus arī neizpildot šo solījumu valsts budžetā 2020. gadam, likumdevējs nav vairojis iedzīvotāju uzticēšanos likuma spēkam un paša likumdevēja lemtajam.

Vēršu Jūsu uzmanību, ka Veselības aprūpes finansēšanas likums nav vienīgais Latvijas tiesību sistēmā spēkā esošais likums, kurš paredz noteiktu finansējumu kādam atsevišķam jautājumam. Latvijas tiesību sistēmā ir spēkā vairāki likumi, kas paredz pienākumu nodrošināt kādam jautājumam noteiktu finansējumu ikgadējā valsts budžetā. Tomēr šie likumi, lielākoties ilgstoši, netiek izpildīti, katru reizi ikgadējā valsts budžetā paredzot mazāku finansējumu.

Aicinu ļoti rūpīgi izvērtēt šādu regulējumu pieļaujamību likumos ārpus valsts budžeta likuma un vidējā termiņa budžeta ietvara likuma.

Satversmes 66. panta otrā daļa saprātīgi ierobežo Saeimas iespējas noteikt jaunus, budžetā neparedzētus izdevumus, vienlaikus neparedzot līdzekļus, ar

kuriem segt šos izdevumus. Satversmes 66. panta prasība saista pašu likumdevēju ar tā pieņemto budžetu un vidējā termiņa budžeta ietvara likumu. Satversmes 66. panta otrā daļa ir piemērojama arī gadījumos, kad likumdevējs vēlas ar atsevišķu likumu lemt par iespējamiem izdevumiem no valsts budžeta. Arī šajos gadījumos likumdevējam ir jāparedz konkrēti līdzekļi, no kuriem segt šos izdevumus, kā arī jāaskaņo šāds likums ar budžeta likumu un vidējā termiņa budžeta ietvara likumu (*sk. arī Satversmes tiesas 1998. gada 27. novembra sprieduma lietā Nr. 01-05(98) 1. un 3. punktu*).

Sagaidu, ka Saeima turpmāk atturēsies no šādu tukšu solījumu likumu pieņemšanas, kuru pienācīgu izpildi tā nespēj nodrošināt, kā arī rūpīgi izvērtēs jau spēkā esošos likumus, tos saskaņojot ar Satversmes prasībām.

II

Saeimas kārtības ruļļa 87.¹ pants Saeimai dod iespēju vienlaikus ar gadskārtējā valsts budžeta likumprojektu vienotā budžeta likumprojektu paketē izskatīt ar budžetu saistītus likumprojektus. Tomēr vienlaikus Saeimas kārtības ruļļa 87.¹ pants paredz precīzus kritērijus, kad pieļaujams kādu jautājumu apspriest budžeta likumprojektu paketē. Budžeta likumprojektu paketē var iekļaut vienīgi tādus jautājumus, kas, pirmkārt, attiecas uz konkrēto saimniecisko gadu un, otrkārt, ir cieši saistīti ar valsts finanšu līdzekļu izlietojumu (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. decembra sprieduma lietā Nr. 2011-03-01 18. punktu*).

Ja attiecīgās prasības netiek rūpīgi ievērotas, pastāv ticama iespēja, ka šāds likumdošanas procesa pārkāpums var būt par iemeslu likuma satversmības pārbaudei (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 6. marta sprieduma lietā Nr. 2018-11-01 18.2. punktu*).

Aicinu Ministru kabinetu un Saeimu turpmāk pievērst lielāku vērību tiem likumprojektiem, kuri tiek iekļauti budžeta likumprojektu paketē, un tajos ietvertajam regulējumam.

III

Iedzīvotāju uzticēšanos Saeimai un likumdevēja autoritāti vairo ne tikai pieņemto likumu kvalitāte, bet arī pienācīga to apspriešana Saeimas un komisiju sēdēs. Satversme un Saeimas kārtības rullis nodrošina pietiekamu ietvaru cienpilnai un jēdzīgai likumprojektu apspriešanai, iesniegto priekšlikumu izvērtēšanai un Saeimas deputātu diskusijai par nepieciešamajiem lēmumiem.

Satversmes 5. pants paredz, ka Saeimu veido simts vienvērtīgi tautas priekšstāvji. Neatkarīgi no tā, vai viņš pārstāv Saeimas vairākumu vai mazākumu, katram tautas priekšstāvim ir vienāda atbildība par Saeimas darba kvalitāti un pienācīgu tā norisi. Saeimas vairākumam un mazākumam var atšķirties novērtējums par Ministru kabineta darbības sekmīgumu, tā piedāvātajiem likumprojektiem un valsts attīstības virzieniem. Tomēr šādām viedokļu atšķirībām no abām pusēm nevajadzētu ietekmēt Saeimas un tās komisiju darbu, kā arī vājināt Saeimas iekšējo dialogu.

Vēlos mudināt katru Saeimas deputātu apzināties sev uzticētos atbildīgos tautas priekšstāvja pienākumus un tos pildīt atbilstoši Satversmes un Saeimas deputāta svinīgā solījuma prasībām, lai stiprinātu Latvijas parlamentāro demokrātiju, veidotu cieņpilnu konstitucionālo orgānu dialogu un sekmētu iedzīvotāju uzticēšanos likumdevējam un tā pieņemtajiem likumiem.

Cieņā

Valsts prezidents

Egils Levits